

POSTANOWIENIE

1 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 1 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D.W. i syndyka masy upadłości A.W.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku częściowego Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 12 grudnia 2024 r., I ACa 1270/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(R.N.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 28 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie z powództwa A.W. i D.W. przeciwko Bank Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę, zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 276 189,66 zł w częściach równych, to jest: na rzecz A.W. kwotę 138 094,83 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 53.225,89 zł od 17 listopada 2020 r. do dnia zapłaty, od kwoty 84 868,94 zł od 1 października 2022 r. do dnia zapłaty (pkt 1a); na rzecz D.W. kwotę 138 094,83 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 53 225,89 zł od dnia 17 listopada 2020 r. do dnia zapłaty, od kwoty 84 868,94 zł

od 1 października 2022 r. do dnia zapłaty (pkt 1b) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt 2 i 3).

2. W toku postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z 5 grudnia 2024 r. zawiesił na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. postępowanie w części dotyczącej powództwa A.W., wezwał do udziału w sprawie syndyka masy upadłości A.W. i podjął zawieszone postępowanie z udziałem syndyka oraz z urzędu uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 28 lutego 2023 r. w zakresie pkt 1a, 2 i 3.

3. Na skutek apelacji strony pozwanej Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem częściowym z 12 grudnia 2024 r. oddalił apelację co do pkt 1b zaskarżonego wyroku pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego Sądowi Apelacyjnemu w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

4. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2, 3 i 4 k.p.c.

Skarżący podał, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, jako że Sąd drugiej instancji, postanowieniem z 5 grudnia 2024 r., w związku z upadłością powoda zawiesił postępowanie jedynie w części jego dotyczącej i jedynie w tej części wezwał do udziału w sprawie Syndyka masy i jedynie w tej części uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji, natomiast w pozostałej części, dotyczącej powódki, postępowania nie zawiesił, wydał wyrok częściowy i oddalił apelację.

Skarga kasacyjna jest również oczywiście uzasadniona, z uwagi na naruszenie art. 174 § 1 pkt 4, § 2 i § 3 k.p.c., z uwagi na to, że Sąd drugiej instancji zobowiązany był zawiesić postępowanie w całości, wezwać Syndyka masy upadłości do udziału w sprawie w całości i w całości uchylić wyrok Sądu Okręgowego.

Podał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne polegające na konieczności odpowiedzi na pytania:

- czy wykorzystanie kwoty wypłaconej na podstawie umowy kredytu na cele powiązane z działalnością gospodarczą kredytobiorcy, w szczególności na

refinansowanie kredytu zaciągniętego na sfinansowanie zakupu nieruchomości, która następnie oznaczana jest jako siedziba prowadzenia działalności gospodarczej przez jednego z kredytobiorców, eliminuje możliwość uznania kredytobiorcy w stosunku prawnym wynikającym z umowy kredytu za konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. i eliminuje możliwość objęcia go ochroną na podstawie przepisów chroniących konsumentów, w szczególności art. 385¹ k.c.;

- czy żądanie zapłaty, wyprowadzane z tezy o nieważności umowy kredytu wynikającej z abuzywności postanowień dotyczących waloryzacji kursem waluty obcej, zawartych w tej umowie, w sytuacji gdy kredyt został już w całości spłacony, stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, takimi jak zasada stabilności obrotu oraz pewności sytuacji prawnej.

Skarżący wskazał również na potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 22¹ k.c. oraz art. 5 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

7. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1,2,3 lub 4 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

8. Przedmiotem analizy Sądu Najwyższego z uwzględnieniem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej były przepis art. 22¹ k.c. w kontekście warunków, jakie należy spełnić, aby uzyskać status konsumenta w konkretnej czynności prawnej. Zgodnie z jednolitą linią orzecniczą Sądu Najwyższego status konsumenta (w znaczeniu art. 22¹ k.c.) determinowany jest celem czynności prawnej oraz jej związkiem z działalnością zawodową lub gospodarczą, ocenianym na chwilę zawarcia umowy (zob. m.in. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2, wyroki Sądu Najwyższego: z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 14 marca 2025 r., II CSKP 165/23, z 28 lutego 2025 r., II CSKP 1323/24, z 31 stycznia 2025 r., II CSKP 1791/22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 marca 2025 r., I CSK 1715/24,

z 23 kwietnia 2025 r., I CSK 2129/24, z 25 kwietnia 2025 r., I CSK 1464/24, z 28 listopada 2024 r., I CSK 2866/23, z 21 kwietnia 2023 r., I CSK 5082/22 i powołane tam orzecznictwo, a także wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej: z 8 czerwca 2023 r., C-570/21, z 23 listopada 2023 r., C-321/22). Z orzecznictwa tego wynika, że status konsumenta nie podlega ocenie *in abstracto*, lecz w relacji do konkretnej czynności prawnej. Okoliczność, że osoba fizyczna prowadzi działalność gospodarczą lub zawodową nie pozbawia jej *per se* atrybutu konsumenta; osoba taka może bowiem korzystać ze statusu konsumenta, jeżeli dokonywana przez nią czynność nie jest bezpośrednio związana z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22 i z 28 marca 2025 r., II CSKP 2082/22).

Zagadnienia przedstawione przez skarżącego dotyczące art. 22¹ k.c. jak również kwestia ciężaru wykazania spełnienia przesłanki statusu konsumenta były już przedmiotem wyczerpującej analizy w orzecznictwie. Status konsumenta jest przedmiotem badania w okolicznościach sprawy więc jego stwierdzenie nie może być przedmiotem uniwersalnego zagadnienia prawnego. Weryfikacja okoliczności faktycznych w powyższym zakresie może być dokonana wyłącznie przez sądy *meriti* w określonej sprawie.

9. Natomiast odnosząc się do wskazanych w skardze wątpliwości w interpretacji art. 5 k.c., należy wskazać, że zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego dla zastosowania art. 5 k.c. konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności danego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym. W konsekwencji stosowanie klauzuli generalnej z art. 5 k.c. pozostaje domeną sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym mógłby zakwestionować oceny tych sądów, gdyby były rażąco błędne i krzywdzące (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 2024 r., II CSKP 96/24).

Natomiast strona, która nie zachowuje się uczciwie i lojalnie wobec drugiej strony, nie może powoływać się wobec niej na nadużycie prawa, o którym stanowi art. 5 k.c. Powoływanie się przez pozwanego - w warunkach rozpoznawanej sprawy, gdzie żądanie zapłaty na przez powodów zostało sformułowane w oparciu o przyjęcie nieważności umowy kredytu wynikającej z abuzywności postanowień dotyczących waloryzacji kursem waluty obcej - na nadużycie prawa przez powodów, należy zatem uznać za oczywiście nieakceptowalne.

10. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przedstawione w skardze istotne zagadnienia prawne oraz powiązane z nimi wątpliwości wykładnicze zostały już wyjaśnione w orzecznictwie, skarżący nie przedstawił zaś nowych argumentów, świadczących o konieczności zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy po raz kolejny.

11. W sprawie nie zachodzi również nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), jak również skarga nie jest oczywiście zasadna, z uwagi na okoliczności w niej podane dla uzasadnienia przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wskazać należy, że zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 12 grudnia 2024 r. na charakter wyroku częściowego. Rozstrzygnięcie w nim zawarte dotyczy jedynie żądań powódki i w żaden sposób nie wpływa na ocenę roszczeń powoda. Natomiast postanowieniem z 5 grudnia 2024 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi, po zawieszeniu postępowania względem powoda, wezwał do udziału w sprawie syndyka masy upadłości powoda i podjął zawieszone postępowanie z udziałem syndyka. W sytuacji wydania wyroku częściowego niezasadne było wezwanie syndyka do działania również odnośnie kwestii objętych rozstrzygnięciem częściowym. Argumentacja skarżącego nie zasługuje więc na uwzględnienie.

12. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

13. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Krzysztof Grzesiowski

(M.M.)

[SOP]